

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

לא כל עיכוב טובין על-ידי המכס מצדיק פיצוי

עו"ד גיל נדל, אוהד קריאף

רשות המכס, כחלק מתפקידה השגרתי, מוסמכת על פי הדין לעכב שחרור של טובין- בין ביבוא ובין ביצוא, אם מתעורר אצלה חשד כי נעברה עבירה, כגון הצהרה כוזבת, אי הגשת מסמכים נדרשים, ועוד.

נשאלת השאלה, מה קורה במצב בו רשות המכס הפעילה את סמכות העיכוב, ולאחר שהטובין עוכבו למשך חודשיים, החליטה לשחררם- האם במצב כזה זכאי בעל הטובין לקבל ממנה פיצוי על משך תקופת העיכוב?

בימים אלה פורסם פסק-דין שניתן בבית משפט השלום בתל-אביב, בתביעה בסך של כ-95,000 ש"ח שהוגשה נגד רשות המכס, במסגרתה היא מתבקשת לפצות יצואן של זהב עקב ירידת ערך ועלויות אחסנה של הטובין, בפרק הזמן בו הם עוכבו על-ידי רשות המכס.

בית המשפט קבע כי עיכוב הזהב על-ידי המכס נבע מצרכי חקירה שהתבררו כסבירים בנסיבות העניין, ודחה את תביעת היצואן.

עובדות המקרה:

היצואן ביקש לייצא שלושה קילוגרם זהב מישראל. בנובמבר 2011 תפסה רשות המכס את הזהב, עקב חשד להצהרה כוזבת בנוגע לטובין, ולבסוף בינואר 2012, לאחר ביצוע חקירה ובדיקות, ניתן על ידי רשות המכס אישור ליצוא הטובין, והם יוצאו בפועל לחו"ל ונמכרו ללקוח.

טענות הצדדים:

לטענת היצואן, משך הזמן בו בוצעו על ידי רשות המכס פעולות בדיקה וחקירה אינו סביר ונבע מרשלנות של רשות המכס לאורך תקופת הטיפול בעניינו. היצואן טען לנזקים הנובעים מירידת מחיר הזהב בפרק הזמן שבין חילוט הזהב לבין שחרורו. היצואן טען כי בשל העיכוב נאלץ לוותר על העסקה שעמדה על הפרק ונאלץ להתקשר בעסקה חדשה במחיר נמוך יותר, ואת ההפרש בין שתי העסקאות הוא תובע מרשות המכס. בנוסף, טען היצואן כי נגרמו לו עלויות אחסנה שגם בהן צריכה לשאת רשות המכס.

רשות המכס טענה כי החשד התעורר נוכח מסירת הצהרה כוזבת על ידי היצואן ברשימון הייצוא ובמסמך ההעדפה אשר צורף לרשימון (יודו 1). במסמכים אלה צוין כי מקום הייצור בישראל הוא צפת, כאשר ידוע לכל כי אין

בישראל מכרות של זהב. בהמשך, קיימה רשות המכס שורת בדיקות, חקירה ליצואן עצמו וכן ערכה בדיקה של גרסת היצואן בעניין מימון העסקה, בשים לב לכך שהיצואן אינו עוסק בדרך קבע ביצוא זהב, והגורם שממנו רכש את הזהב, לפי הטענה, אינו המזקק. בסופו של דבר, לאחר השלמת הבדיקות שנדרשו לבחינת החשד שהיצואן מסר הצהרה כוזבת ביחס לטובין, אישרה רשות המכס את שחרור הטובין.

פסק-הדין:

בית המשפט פתח את פסק-הדין באמירה לפיה אין מחלוקת שרשות המכס רשאית על פי הדין לעכב שחרור של טובין אם התעורר חשד שנעברה בהם עבירה, כך שהמחלוקת העיקרית נוגעת לשאלה האם עיכוב למשך חודשיים במקרה הנוכחי, היה מוצדק או לא.

האם העיכוב היה סביר?

רשות המכס פירטה והסבירה את שלבי החקירה וטענה כי כל הפעולות נדרשו והיו סבירות. בתחילה, טענה כי בעקבות ההצהרה שמקום ייצור הזהב הוא צפת, והואיל והיצואן אינו מוכר בתחום הזהב, התעורר החשד כי מדובר במשלוח של זהב מזויף המיוצא לחו"ל לצורכי הלבנת הון או לשם שימוש בחשבונות פיקטיביות לצורך קבלת החזרי מס.

לאחר מכן, בוצעה בדיקה כימית אשר אימתה שמדובר בזהב אמיתי ולא מזויף. לאחר מכן נבדקה עסקת הרכישה שכן נטען שהרכישה לא הייתה ישירות מן המזקק. לאחר מכן, הוחלט על המשך בדיקה במערכת המודיעין של רשות המסים.

לאחר מכן, זומן היצואן לחקירה ומסר כי עיסוקו הקבוע הינו בתחום הסעות ברכב לימוזינה ולא יצוא זהב, כי "התגלגל" לעסקה דגן דרך חבר.

בסוף החקירה, החליטה רשות המכס לשחרר את הטובין.

בית המשפט ניתח את שלבי החקירה וקבע כי אנשי המכס פעלו באופן מקצועי וסביר, וכי משכי הזמן הנדונים שהסתכמו בחודשיים הינם סבירים. בית המשפט הזכיר כי לא מדובר במדע מדויק או במשכי חקירה קבועים ואחידים, אלא בחקירה פלילית שכמכלול התנהלה באופן רציף וענייני, ללא הזנחה, רשלנות או שרירות כלשהי מצד המכס.

לכן, נדחתה הטענה בדבר עיכוב בלתי סביר בשלבי החקירה.

האם רשות המכס נדרשה להביא עד אחר במקום גובה המכס?

היצואן טען כי גובה המכס נתב"ג אשר העיד מטעם רשות המכס לא היה מעורב באופן אישי בחקירות ולכן עדותו אינה בעלת משקל.

בית המשפט התרשם שגובה המכס דווקא שלט בפרטי החקירה, ולכן דחה את הטענה. בית המשפט ציין כי העובדה שרשות המכס הביאה לעדות נציג בכיר דווקא נזקפת לטובתה, משום שגובה המכס ידע להרחיב את היריעה בנושא שיקולים רחבים יותר בחקירות המכס.

האם היצואן הוכיח את נזקיו?

בית המשפט קבע כי בכל אופן, היצואן לא היה חייב למכור את הזהב לגורם אחר במחיר נמוך יותר, והיה יכול למשל להמתין לשינויים נוספים בערך הזהב. לכן, בכל מקרה, אין להטיל אחריות על רשות המכס בגין ירידת ערך הזהב בתקופה בה הוחזק הזהב אצלה.

לאור האמור, נדחתה התביעה והיצואן חויב בהוצאות של 10,000 ש"ח.

[ת.א. (שלום ת"א) 28682-09-12 שריקי נ' מדינת ישראל, ניתן ב-29/12/15 ע"י כב' הש' שרון גלר, ב"כ הצדדים- ליבואן: עו"ד יאיר, לרשות המכס- עו"ד טהרני מפרקליטות מחוז ת"א-אזרחי]

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com /או בטלפון 03-6089979.